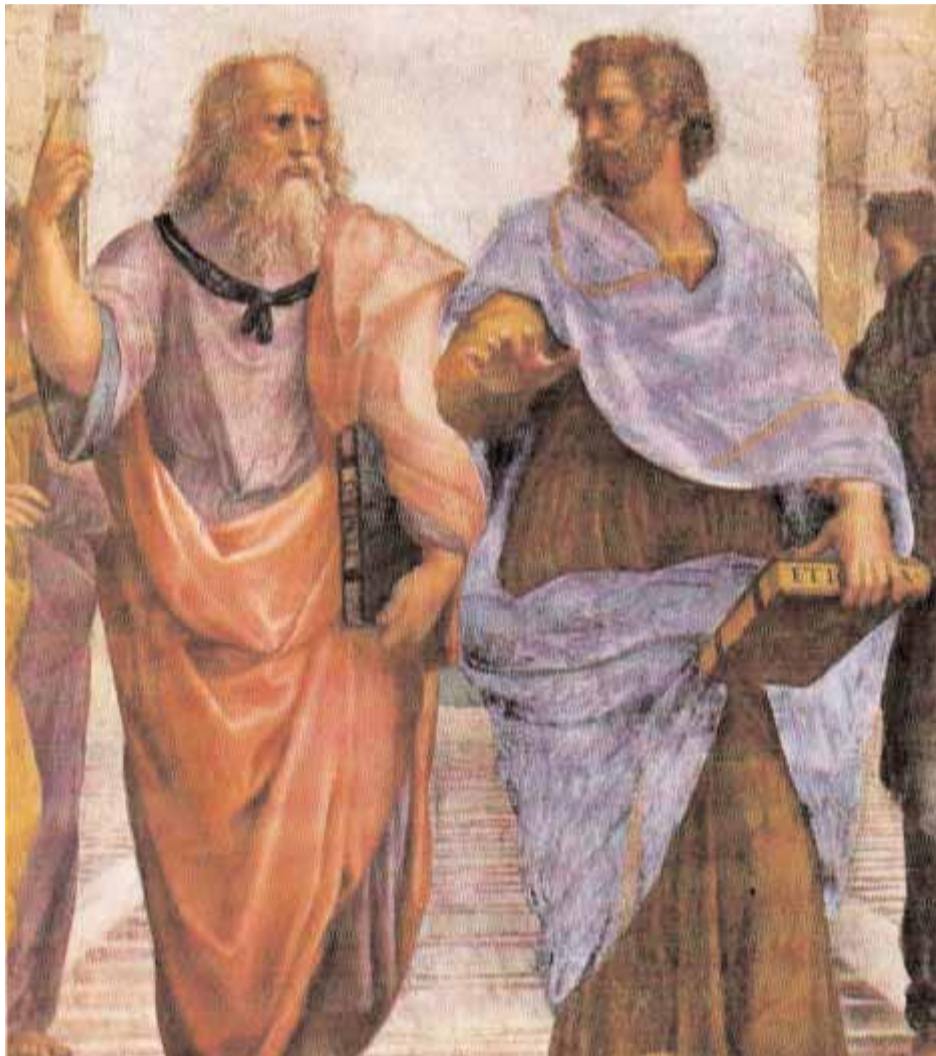

Η διαφορά οικονομικών και πολιτικών συστημάτων

Αφορμή για το άρθρο στάθηκε συζήτηση με έναν φίλο, κάτοικο της ελληνικής παροικίας του Sydney σε ένα από τα καφέ του Marrickville. Στη συζήτηση λοιπόν, ο συνομιλητής ανέφερε: «Στο σύστημα της δημοκρατίας πρέπει όλοι οι άνθρωποι να έχουν ένα κομμάτι ψωμί για να χορτάσουν την πείνα τους». Αν ο κάθε πολίτης δεν είναι ενήμερος σε σημαντικά θέματα της πολιτικής επιστήμης αυτό δεν αποτελεί μειονέκτημα. Όμως παρόμοια άποψη είχε εκφραστεί και παλαιότερα από μεγάλο ελληνικό κόμμα όταν σε προεκλογική αφίσα τοποθέτησε το εξής σύνθημα: «Σοσιαλισμός ή Δημοκρατία». Οι προηγούμενες σκέψεις και συνθήματα αποτελούν γόνιμη, αλλά λανθασμένη προβληματική, αφού η Δημοκρατία δεν αποκλείει την ύπαρξη πεινασμένων αλλά και κανένας δεν μπορεί να επιλέξει ανάμεσα στη Δημοκρατία και το Σοσιαλισμό αφού αποτελούν έννοιες ανόμοιες μεταξύ τους.

Εξηγούμε, η Δημοκρατία είναι πολίτευμα, όπως πολιτεύματα είναι η Βασιλεία, η Τυραννία, η Ολιγαρχία. Ως πολίτευμα ή πολιτικό σύστημα εννοείται το σύνολο των θεσμών σύμφωνα με τους οποίους κυβερνάται ένα κράτος, μια πολιτεία. Είναι δηλαδή, το σύνολο των κανόνων που καθορίζουν ποια είναι τα άμεσα όργανα της πολιτείας, τον τρόπο εκλογής τους, τις μεταξύ τους σχέσεις και τον κύκλο αρμοδιοτήτάς τους, όπως επίσης και τη σχέση των ατόμων προς την πολιτική εξουσία.

Τον τρόπο για να πραγματοποιηθούν όλα τα παραπάνω μας τον αναφέρει ρητά το Σύνταγμα, το οποίο είναι ο «καταστατικός χάρτης του κράτους». Το Συνταγματικό δίκαιο και η επιστήμη του βοηθούν να ερμηνευτούν και να αποσαφηνιστούν τυχόν

Αριστοτέλης(δεξιά) και Πλάτωνας(αριστερά). Πατέρες της οικονομικής και πολιτικής σκέψης. Ο Πλάτωνας δείχνει τον ουράνιο κόσμο ενώ ο μαθητής του τον επίγειο

σκοτεινά σημεία και αδιευκρίνιστες πτυχές του Συντάγματος.

Στο πολίτευμα της Δημοκρατίας η εξουσία πηγάζει και εξασκείται από το λαό. Η ετυμολογία της λέξεως αναλύεται στα συνθετικά «δήμος» (το σύνολο ή η συνέλευση των ανθρώπων που έχουν πολιτικά δικαιώματα) και «κράτος» (δύναμη, εξουσία, κυριαρχία). Η Δημοκρατία μπορεί να είναι έμμεση, όπως είναι η Αντιπροσωπευτική-Κοινοβουλευτική δημοκρατία αλλά και άμεση, όπως εκείνη της Αρχαίας Αθήνας. Και στην σύγχρονη εποχή υπάρχουν μορφές άμεσης δημοκρατίας όταν π.χ. ένα νομοσχέδιο για να γίνει νόμος του κράτους διεξάγεται δημοψήφισμα για το αν θα το αποδεχτούν ή όχι οι πολίτες. Έτσι έγινε με το δημοψήφισμα της Ιρλανδίας για το αν θα αποδεχτούν οι Ιρλανδοί τη Συνθήκη της Λισαβόνας ή το δημοψήφισμα της Πορτογαλίας για την αποποινικοποίηση ή όχι των αμβλώσεων.

Από την άλλη μεριά, ο Σοσιαλισμός είναι ένα οικονομικό σύστημα, όπως οικονομικά συστήματα είναι ο καπιταλισμός, το δουλοκτητικό σύστημα ή οι υδραυλικές κοινωνίες της Μέσης Ανατολής. Λέγοντας οικονομικό σύστημα εννοούμε τον τρόπο που διανέμεται ο πλούτος μιας κοινωνίας και

πόσοι και ποιοι καρπώνονται τον παραγόμενο πλούτο. Ο Σοσιαλισμός, είναι αυτό το σύστημα οικονομικής οργάνωσης στο οποίο τα μέσα παραγωγής(γη, εργοστάσια, μηχανήματα κ.τ.λ.) και κατανομής των αγαθών κατέχονται και ελέγχονται από κοινωνικές ομάδες ή το κράτος και όχι από ιδιώτες, οπότε η ατομική ιδιοκτησία και η κατανομή του εισοδήματος υπόκεινται στον κοινωνικό έλεγχο.

Ο μεγαλύτερος θεωρητικός του σοσιαλισμού είναι ο Karl Marx. «Η ιστορία όλων των κοινωνιών που έχουν υπάρξει μέχρι σήμερα είναι ιστορία της πάλης των τάξεων». Έτσι αρχίζει το «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» το οποίο δημοσιεύτηκε το 1848. Ο Marx βάσισε τη σκέψη του και τη θεωρητική του εργασία στην «υλιστική αντίληψη της ιστορίας», σύμφωνα με την οποία οι οικονομικές συνθήκες αποτελούν την βάση της ιστορικής εξέλιξης και όλη η ιστορία των ανθρώπινων κοινωνιών ερμηνεύεται ως μια αδιάκοπη πάλη των τάξεων. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι κοινωνικές επαναστάσεις για την επιβολή της οικονομικής ισότητας ξεκίνησαν από τα χρόνια της αρχαιότητας και θεωρητικά όπως ο μύθος της Ατλαντίδας του Πλάτωνα αλλά και πρακτικά όπως ήταν η Πο-

λιτεία του Ήλιου του Αριστόνικου στην Πέργαμο της Μικράς Ασίας αλλά και η Κομμούνια των Ζηλωτών στη μεσαιωνική Θεσσαλονίκη.

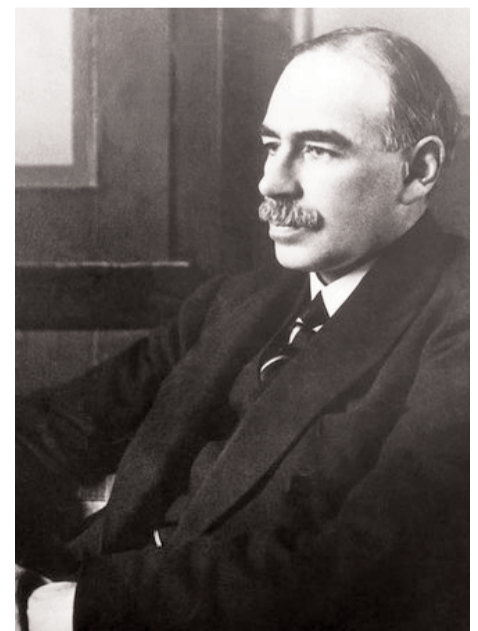
Αντίπαλο δέος στο οικονομικό σύστημα του Σοσιαλισμού είναι ο Καπιταλισμός(κεφαλαιοκρατία). Στον Καπιταλισμό τα μέσα παραγωγής κατέχονται κυρίως από ιδιώτες, και το κεφάλαιο επενδύεται στην παραγωγή, στην κατανομή, στο εμπόριο και σε υπηρεσίες, για κέρδος στην ανταγωνιστική ελεύθερη αγορά. Ο παραγόμενος πλούτος συσσωρεύεται στα χέρια λίγων ανθρώπων των κεφαλαιοκρατών οι οποίοι εκμεταλλεύονται την υπεραξία της παραγωγής των εργατών. Ο Σοσιαλισμός αλλά και ο Καπιταλισμός είναι οικονομικές θεωρίες της βιομηχανικής κοινωνίας. Διαπιστώνουμε έτσι ότι ενώ τα πολιτεύματα έχουν παράδοση αιώνων τα οικονομικά συστήματα που γεννήθηκαν μαζί με τη βιομηχανική επανάσταση είναι μικρότερης ηλικίας.

Ερχόμενοι στην αρχική συζήτηση μπορούμε τώρα να τονίσουμε, αφού αποσαφηνίσαμε τους όρους Δημοκρατίας και Σοσιαλισμού, ότι το ένα δεν αποκλείει το άλλο. Δηλαδή μπορούν να συμβαδίζουν αλλά και να στέκονται αντίθετα. Για να απαντήσουμε στο συνομιλητή μας το πολίτευμα της Δημοκρατίας δεν αποκλείει την ύπαρξη φτωχών και επαιτών. Από την άλλη μεριά, οι πολίτες δεν μπορούν να επιλέξουν Δημοκρατία ή Σοσιαλισμό γιατί είναι δυο πράγματα διαφορετικά, το ένα είναι πολιτικό και το άλλο οικονομικό σύστημα.

Γεώργιος Μητρόπουλος
Εκπαιδευτικός αποσπασμένος
στο Γραφείο Εκπαίδευσης
Sydney

Karl Marx, ο ιδρυτής του επιστημονικού σοσιαλισμού

John Maynard Keynes, ο οικονομολόγος ο οποίος δημιούργησε σχολή με τη θεωρία του υποστηρίζοντας ότι το κράτος θα πρέπει να παρεμβαίνει και να προστατεύει τους οικονομικά ασθενέστερους πολίτες του